

Rysähallien satelliittiseuranta itäisellä Suomenlahdella

Tämän vuoden satelliittiseurannan jatkotutkimuksessa merkintä aloitettiin heti hallien karvanvaihdon jälkeen kesäkuun alussa yhteistyössä ammattikalastaja Mikael Lindholmin ja eläinlääkäri Nina Aallon kanssa. Tavoitteena on ollut hankkia tietoa hallien liikkeistä aktiivisimman kalastuskauden aikana.

Projektin aisapari Esa Lehtonen ja Mikael 'Micke' Lindholm

Pääosa kaikkiaan kuudesta hallista on pysytellyt merkinnän jälkeen itäisellä Suomenlahdella. Uutena ilmiönä on ollut hallien hakeutuminen Suomen ja Venäjän rajavyöhykkeen itäpuolen ulkoluodoille (Itäkivi ja Hallikarti). Sieltä hallit ovat toistuvasti vierailleet itäisen Suomenlahden saaristossa ja lahdilla, joissa on runsaasti rysä- ja verkkokalastusta.

5.6. merkityn Stig hallin seurantalaitteelta välittyi paikannustietoja harmillisesti vain yhden viikon ajan. Stig vaelteli vapautuspaikalta Söderbystä Kotkan kaupungin edustalle 6.6. ja siirtyi vielä samana päivänä Venäjän rajavyöhykkeen ulkoluodoille. Eläin palasi taas seuraavana päivänä vuorokaudeksi Kotkan kaupungin edustalle mutta vaelsi 8.6. takaisin rajavyöhykkeen ulkoluodoille, josta viimeiseksi jäänyt paikannus välittyi 12.6. Syytä lyhyeksi jääneeseen seurantajaksoon ei tiedetä (tekninen vika, eläin menehtynyt tms ??)

Ahti halli, joka merkittiin 22.6. on pysytellyt Pyhtään edustan ja rajavyöhykkeen välisellä alueella. Se on toistaiseksi tehnyt 10 edestakaista vaellusta rajavyöhykkeen luodoilta noin 55-60 kilometrin päähän Kaunissaaren länsi- ja pohjoispuolen saaristoon.

Myös 30.8. merkitty Benjamin halli on tehnyt 22.11. mennessä 10 edestakaista vaellusta Venäjän rajavyöhykkeen ulkoluodoilta Kotkan länsipuolelle ja Äyspään selälle pääosin samoja reittejä pitkin.

Merkitty Benjamin heräämässä (Kuva Esa Lehtonen)

7.8. merkityn Arnold hallin elinpiiri on tähän mennessä ulottunut Pellingin ulkosaaristosta 150 kilometrin päähän itärajan taakse Viipurinlahden edustalle. Myös Arnold on pitänyt Venäjän rajavyöhykkeen ulkoluotoja ”tukikohtanaan” josta se on tehnyt toistuvia vierailuja Pyhtään Ahvenkoskenlahdelle etenkin lokakuussa.

Seurantahalleista painavimman, Tykon (173 kg) elinpiiri on ulottunut Kotkasta 85 kilometrin etäisyydelle Emäsalon edustalle, Porvoon majakan läheisyyteen. Tyko ja Arnold ovat tänä vuonna merkityistä halleista ainoat, jotka ovat toistaiseksi käväisseet myös Sandkallanin hylkeidensuojelualueella Pellingin ulkosaaristossa.

Tyko halli hinataan rantaan
(Kuva Esa Lehtonen)

Kaikki ponttonirivisillä pyydystetyt hallit ovat edelleen olleet eri ikäisiä uroksia. Sama ilmiö on toistunut myös vuosina 2008-2009 Selkämeren satelliittiseurantahankkeessa. On mahdollista, että hallinaaraat ovat varovaisempia kuin urokset eivätkä ne uskaltaudu urosten rysäreviireille. Asiaa ei kuitenkaan vielä ole kyetty selvittämään.

Ohessa taulukko merkityistä halleista

Nimi	Paino	Vapautus	Lähetin	Keltainen	Räpylämerkki
	kg		no.	hattumerkki	
Stig	133	5.6	11609	18	26
Ahti	113	22.6	11624	19	27
Arnold	156	7.8	11667	21	28
Tyko	173	24.8	12105	22	29
Benjamin	121	30.8	12108	23	30
Voitto	128	16.9	11236	24	31

Räpylämerkit on kiinnitetty kaikilla seurantahalleilla oikeaan takaräpylään ja hattumerkit pääläelle.

Voitto halli irtautunut Suomenlahden joukosta

Toistaiseksi vain 16.9. merkitty Voitto halli on vaeltanut pois Suomenlahdelta Kökarin lounaispuolen ulkoluotojen kautta Gotlannin vesille. Uusin paikannus osoittaa hallin käyneen lokakuun lopulla Itämeren eteläosassa noin 850 kilometrin etäisyydellä vapautuspaikasta. Voitto on oleillut ajoittain pitkiä aikoja kännykkäverkon ulottumattomissa ja paikannustietoja on saatu takautuvasti vasta viikkojen kuluttua kun halli on saapunut kännykkäverkon alueelle lähelle Gotlantia.

Vuoden 2010 seurantahallit lähtivät joulukuun puolivälissä Suomenlahdelta pitkälle vaellukselle Riianlahdelle. Tänä syksynä hallien käyttäytyminen saattaa olla erilaista poikkeuksellisen lauhan syksyn vuoksi. Pyrkimyksenä on, että mahdollisimman moni seurantalaitte säilyisi talven yli toimintakuntoisena ja hallien liikkeistä saataisi uutta tietoa vuoden 2012 rysäkalastuskauden alkuun saakka ennen laitteiden irtoamista.

”Hengityssylinteri” – tie rysänperästä pintaan

Keväällä 2011 kolmeen satelliittiseurantahallien pyyntiryssään asennettiin dyneemahapaasta (solmuväli 35 mm, $\varnothing$ 2 mm, kattokappale $\varnothing$ 3 mm, pituus 0,8 m) ammattikalastajien kanssa yhteistyössä rakennetut ns. ”hengityssylinterit”. Rysänperän sekä välipesän kattoon kiinnitettiin erilliset sylinterit, jotka mahdollistavat hallin pintaan nousun vaikka rysänperä olisi virran tai voimakkaan aallokon vuoksi tilapäisesti painuneena vedenpinnan alle. Yläosan kohot (8 kpl) estävät sylinterin kiertymisen ja sulkeutumisen. Pilottitestauksen alustavat kokemukset ”hengityssylintereistä” koerysissä ovat lupaavia. Halleja ei hukkunut rysänperiin toukokuusta marraskuun alkuun kestäneen koejakson aikana eivätkä sylinterit haitanneet normaalia kalastusta. Pyydykseen uineet hallit oppivat nopeasti käyttämään ”sylinteriä” hengityspaikkanaan myös hyvissä sääolosuhteissa.

Stig hengityssylinterissä
(Kuva Esa Lehtonen)

Vuonna 2011 hanketta ovat rahoittaneet Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen lisäksi ESKO-kalatalousryhmä, Sandmans stiftelse sekä maa- ja metsätalousministeriö. Suomen Ammattikalastajaliitto ry (SAKL) on tiedottanut hylkeiden liikkeistä mm. nettisivuillaan. Hallien käyttäytyminen ja vaellukset ovat kiinnostaneet mediaa. Tutkimushanke sai julkisuutta mm. valtakunnanverkon televisioutisissa syyskuussa otsikolla ”Rysältä rysälle käy hylkeiden tie”.

Havainnot seurantalaitteilla varustetuista halleista pyydetään ilmoittamaan Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokseen

Esa Lehtoselle (esa.lehtonen@rktl.fi
p.0400-605899)

tai

Markus Aholalle (markus.ahola@rktl.fi
p.040-6719808)

Kalastajalle säästynyt 9,5 kg lohi
(Kuva Esa Lehtonen)